

יצורים מן הים

לאה נצרתי

היה זה סימן מוסכם בין גברת פיי ובין ה"סרדינים". כך קראה לנו אימא.

ברגעי סכנה היה החלון הקבור חציו באדמה מקבל שטף מים מהצינור, וכשהיה מוצף ונראה כמו אקווריום ידענו להיעלם ולהידחק לקיר הכפול מבעד לקרש נשלף, להיצמד זה לזה כמו בקופסת שימורים קטנה, להקפיא הלומות לב ולנתק מחשבה. אני נהגתי לעצום עיניים חזק כדי לא לתת לפחד להרעיד את גופי.

לאחר זמן שנראה כנצח, הייתי שומעת את צעדיה של גברת פיי, היא הייתה מזיזה את הקרש, ואנחנו היינו יוצאים זה אחר זה מהפתח הצר, דוממים.

הייתי ילדה יחידה בין אימא, אבא, הדוד והדודה. גם הסבתא של מרי ואיווה הייתה איתנו, אבל הן כבר נסעו ל"טרנספורט", והסבתא תמיד בכתה כששאלתי לאן...

לא הבנתי את פשר המקום אך ידעתי שגברת פיי שהייתה השוערת של החווה שמעבר לחלון, קיבלה אותנו בלילה אחרי הליכה בשביל לא מוכר. אבא דחף עגלה שהיו בה כמה שקים. דובר על פרוות ושטיח שקיבלה גברת פיי כי היה קר, וגם על שקית התכשיטים רצתה לשמור, כך אמרה אימא. בתוכה טבעת הפנינה שלי.

במרתף היה לח וחשוך אבל האור מהחלון והצמחים שמעברו הזכירו לי אקווריום. בדמיוני נהגתי להשיט בו מיני דגים. באותה עת הכרתי הרבה יצורים מן הים. זכרתי אותם מהכרזה שהייתה תלויה ליד הכניסה לבריכה המחוממת בבית הספר.

לפני שהכול השתנה למדתי בבית ספר פרטי לילדות בווינה, ואהבתי בו יותר מכול את שיעורי השחייה. לבושות בגדי ים, עטופות מגבות לבנות שנבדלו זו מזו במונוגרמות רקומות, נהגנו לצפות בכרזה שהייתה תלויה במבואת הבריכה והציגה שפע של צילומי דגים על שמותיהם. עד בוא המדריכה אהבנו להשתעשע כשקראנו זו לזו בשמות הדגים. ככל שהדג נראה מפחיד יותר, כך זכה כינויו להישמע עוד ועוד כי ברוח השטות היינו מכנות את עצמנו בשמות יצורי הים ומתפקעות מצחוק.

במשבצת הפינתית התחנתונה היו מצולמים דגי סרדין. שישה סרדינים פשוטים, אפורים. שישה דגיגים עלובים.

שמתי לב וגם חשבתי על כך כשהסתתרנו בחווה, ששם מעולם לא נבחר במשחק.

"אבו נפחה" כיכב הרבה, גם ה"שפמנון", ה"לוויתן", ה"כריש"...

גם השמות של היצורים המנומרים התגלגלו בפינו בכל כך הרבה הנאה וצחוק... אבל הסרדינים לא נבחרו אפילו פעם אחת!

אני זוכרת רגע שבו הדוד והדוד נמנמו ואבי עמד רכון על אדן החלון הקבור עם פיסת עיתון ביד. אני הייתי עייפה ומותשת מהזמן המתמשך ומהיאושו. אימי הרגישה, אספה אותי אל זרועותיה ולחשה:

בואי סופילה שלי, אני אזכיר לך איך בשבתות נהגנו מדי פעם לפתוח קופסת סרדינים טעימים, זוכרת? דגים קטנים קטנים שהיו מצופפים בקופסה קטנה. הדגיגים האלה היו סגורים בתוכה אולי המון זמן. אבל בסוף, בסוף הרי תמיד נפתחה הקופסה ואת בעצמך היית משחררת אותם לצלחת ומרווחת ביניהם, זוכרת?

אבל אני כבר אז ממש לא אהבתי סרדינים. גם לא סבלתי את הכינוי הזה שאימא קראה לנו בו. וכשגברת פיי הייתה מזרימה מים כאילו משקה שם בחוץ והזוגית החצויה הייתה הופכת בעיניי לאקווריום והיינו רצים מבוהלים ונדחקים במרווח הקיר הצר זה לזה מצטופפים עד כדי חנק, למדתי להשקיט את ליבי ובמיומנות של דג במים, לחסוך כל נשימה מיותרת. ואז הייתי עוצמת עיניים ובסוד שמעולם לא גיליתי נהגתי לקרוא לעצמי בלב – דג זהב או סנפיר כסוף ובפעם אחת אפילו דמיינתי לעצמי שאני... כוכב ים. רק בלב. שה"סרדינים" לידי לא ישמעו...